

Sari Raassina kok ym.

Kirjallinen kysymys Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanosta

Eduskunnan puhemiehelle

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehty Euroopan neuvoston yleissopimus eli ns. Istanbulin sopimus on ensimmäinen eurooppalainen naisten oikeuksiin keskittyvä ihmisoikeussopimus. Sopimus tuli Suomen osalta voimaan 1.8.2015. Sopimus tarkastelee naisiin kohdistuvaa ja perheväkivaltaa ihmisoikeusnäkökulmasta. Sopimus on hyvin laaja, ja sen toimeenpano on kesken monilta osin.

Kansainväliset ihmisoikeussopimuksia valvovat elimet ovat toistuvasti puuttuneet Suomen naisiin kohdistuvan väkivallan korkeisiin lukuihin sekä tehottomiin toimiin sen suhteen. Euroopan tasa-arvoinstituutin arvion mukaan naisiin kohdistuva väkivalta maksaa Suomelle yli 2 miljardia euroa vuodessa. Väkivalta ei kuitenkaan ole vain taloudellinen kysymys vaan ennen kaikkea ihmisoikeuskysymys.

Istanbulin sopimuksessa edellytetään pakkoavioliittojen kriminalisointia sekä pakkoavioliittojen purkamisen tai mitätöinnin mahdollisuutta. Istanbulin sopimusta ratifioitaessa ei kirjattu ylös muuta purkamismenettelyä kuin avioeroprosessi. Avioero on harkinta-aikoinen kohtuuton pakkoavioliiton uhrille. Pakkoavioliitot tulisi voida mitätöidä, kumota tai purkaa aiheuttamatta uhreille kohtuutonta taloudellista tai hallinnollista taakkaa. Pakkoavioliitosta ei saa jäädä merkintää väestörekisteriin. Ulkomaalaislakia tulisi täydentää, jotta oleskeluluvan säilyminen avioliiton purkautuessa voi olla mahdollista myös silloin, kun kyse on pakkoavioliiton purkautumisesta.

Istanbulin sopimus edellyttää seksuaalirikosten määrittelyä suostumuksen puutteen kautta. Rikoslain 20 luvun uudistuksessa suostumuksen kriteeri jäi edelleen pois raiskauksen määrittelmästä. Myöskään uhrin ja tekijän läheistä suhdetta rangaistuksen koventamisperusteena ei otettu uudistuksessa esiin. Rikoslakia tulee muuttaa niin ikään laitoksissa oleviin naisiin kohdistuvien seksuaalirikosten osalta, jotta ne määritellään raiskauksiksi seksuaalisen hyväksikäytön sijasta.

Istanbulin sopimuksen artiklassa 31 valtio velvoitetaan toimimaan niin, ettei huoltajuus- tai tapamisoikeussopimus vaaranna väkivaltaa kokeneen naisen, naisen perheen tai yhteisten lasten oikeutta turvallisuuteen ja väkivallattomaan elämään. Tutkimukset ovat osoittaneet oikeusistuinten hyvin heitteleviä käytäntöjä perheväkivallan huomioimisessa huoltajuuspäätöksissä.

Istanbulin sopimus edellyttää, ettei lähisuhdeväkivaltaa kokenutta pakoteta sovitteluun. Väkivaltaa kokenut ei koskaan voi olla sovittelutilanteessa tasa-arvoisessa asemassa. Sovittelun käyttö lähisuhdeväkivaltarikoksissa on kiellettävä.

Kirjallinen kysymys KK 355/2016 vp

Sopimuksen täysimääräistä toimeenpanoa tukemaan tarvitaan realistinen toteuttamissuunnitelma, joka sisältää myös suunnitelman toimien resursoinnista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanon edistämiseksi?

Kirjallinen kysymys KK 355/2016 vp

Helsingissä 17.6.2016

Sari Raassina kok
Sari Tanus kd
Emma Kari vihr
Mikaela Nylander r
Maria Tolppanen ps
Anne Louhelainen ps
Katja Hänninen vas
Mirja Vehkaperä kesk
Johanna Karimäki vihr
Leena Meri ps
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Krista Mikkonen vihr
Päivi Räsänen kd
Sirkka-Liisa Anttila kesk
Aino-Kaisa Pekonen vas
Anne-Mari Virolainen kok
Hanna Kosonen kesk
Hanna Halmeenpää vihr
Veera Ruoho ps
Aila Paloniemi kesk
Tarja Filatov sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Maarit Feldt-Ranta sd
Sirpa Paatero sd
Eva Biaudet r
Tytti Tuppurainen sd
Hanna Sarkkinen vas
Sanna Marin sd
Satu Taavitsainen sd
Susanna Huovinen sd
Suna Kymäläinen sd
Ulla Parviainen kesk
Saara-Sofia Sirén kok
Anneli Kiljunen sd
Silvia Modig vas
Riitta Myller sd
Tuula Haatainen sd
Nasima Razmyar sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Anna-Maja Henriksson r
Sanna Lauslahti kok